

Prijeboj

Svrha

Prijeboj ili kompenzacija međusobnih potraživanja i obveza dviju osoba predstavlja jedan od načina prestanka obveza sukladno čl. 195. do 202. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov. , br. 35/05.; dalje ZOO). **Riječ je o međusobnom obračunavanju dospjelih potraživanja između dviju ili više osoba koja glase na novac ili druge zamjenjive stvari istog roda i iste kakvoće.**

Kod prijeboja dolazi do međusobnog obračunavanja (prebijanja) potraživanja između istog vjerovnika i dužnika. Pritom prijeboj može biti **potpun** (svoja potraživanja jednaka je svoti obveze) ili **djelomičan** (svota potraživanja veće je ili manja od svote obveze), pri čemu se nakon obavljenog prijeboja uzajamnih potraživanja do njihove iste svote, osobi s većim potraživanjem podmiruje preostala razlika na način kako je dogovoreno.

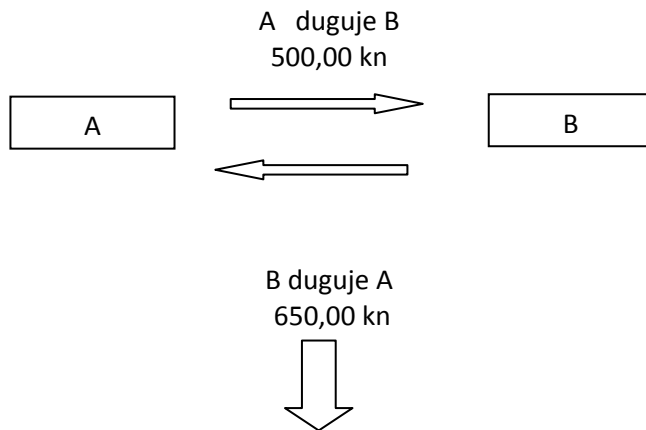
Člankom 195. ZOO-a propisani su **opći uvjeti za valjanost prijeboja**, i to:

- a) Uzajamnost potraživanja koja postoji kada svaka strana u kompenzaciji ujedno duguje i potražuje.
- b) Istovrsnost potraživanja što znači da oba potraživanja glase na novac ili druge zamjenjive stvari iste vrste i kakvoće,
- c) Dospjelost oba potraživanja u trenutku prijeboja, što znači da se dospjelo potraživanje ne može prebijati s nedospjelim.

Izjava o prijeboju ima **retroaktivno djelovanje**- prijeboj nije nastao onda kada je dana izjava, **već kada su se stekli uvjeti za prijeboj, a to je u pravilu prije dane izjave.**

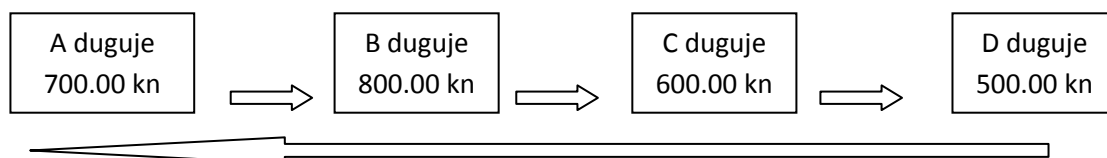
Ovisno o broju sudionika razlikujemo:

1. **Jednostavni (izravni) prijeboj** međusobnih potraživanja između dva sudionika obveznog odnosa koji se istodobno javljaju u svojstvu dužnika i vjerovnika.

Međusobno prebijaju 500,00 kn

2. **Višestrani (multilateralni) ili lančani prijeboj** u kojem sudjeluju tri ili više osoba koje izravno putem ugovora prebijaju svoja potraživanja i obveze u visini najmanje svote što se među njima pojavljuje, a razliku podmiruju na ugovoreni način.

Kod višestruke kompenzacije svaki sudionik duguje onom sljedećem u lancu a posljednji duguje prvome kako bi se lanac zatvorio. Jedino tako moguće je zatvoriti međusobna potraživanja obračunom i to u visini najniže svote (u našem primjeru: 500,00 kn).

Primjer:

„M.“ d.o.o. isporučio je robu građevinskom poduzeću „G.“ d.d. i račune „R-1“ rn. br. 64. Na 9.860,00 kn (dospjeće 25.6.2007.), rn. br. 75 na 3,620,00 kn (dospjeće 12.9.2007.) . Po ugovorenom dospjeću kupac „G.“ Nije podmirio račune.U međuvremenu „M.“ Je od „G.“ Koristio građevinske usluge na popravku poslovne zgrade i skladišta. „G.“ Je za obasavljene usluge ispostavila dva R-1 računa: rn. br. 94 na 8.160,00 kn (dospjeće 30.7.2007.) i rn. br. 104 na 10.940,00kn (dospjeće 19.10.2007.). Po dospjeću svih međusobnih potraživanja, „M“ sastavlja na dan 23.10.2007. Izjavu o prijebou br. 9.

Primjer Izjave o prijeboju koja se rabi kod jednostavnog prijeboja.

IZJAVA O PRIJEBOJU (KOMPENZACIJI) broj _____

Dužnik

Vjerovnik

Na temelju odredaba člana 195 do 202 Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05.) dajemo izjavu da obavljam prijeboj (kompenzaciju) sljedećih međusobno dospjelih NOVČANIH potraživanja:

DUŽNIKOVE DOSPJELE OBVEZE PREMA VJEROVNIKU			VJEROVNIKOVE DOSPJELE OBVEZE PREMA DUŽNIKU		
Broj računa i Datum računa	Dan dospjeća za plaćanje	SVOTA kn	Broj računa i Datum računa	Dan dospjeća za plaćanje	SVOTA kn
UKUPNO:			UKUPNO:		

RAZLIKA

Neprebijeni iznos od _____

_____ dužnik će platiti u ugovorenom roku.

U _____ god.

M.P.

potpis izdavatelja izjave

Knjiženje prijetoja u „M“ d.o.o.

120- Potraživanja od kupaca („G“ d.d.)

9.860,00	17.610,00
3.620,00	Izjava o prijetoju
4.130,00	

220- Obveze prema dobavljačima („G“d.d.)

17.610,00	8.160,00
Izjava o prijetoju	10.940,00

Knjiženje prijetoja u „G“ d.d.

120- Potraživanja od kupaca („M“d.o.o.)

8.160,00	17.610,00
10.940,00	Izjava o prijetoju

220- Obveze prema dobavljačima („M“ d.o.o.)

17.610,00	9.860,00
Izjava o prijetoju	3.620,00
	4.130,00

Primjer višestrukog prijeboja (multilateralne kompenzacije):

“Alka” duguje “Banu” po kratkoročnom kreditu uvećanom za obračunane kamate 18.000,00 kn (dospjeće 17.10.2007.).

“Ban” duguje “Caru” za popravak vozila 7.600,00 kn po računu 050/2004 (dospjeće 5.10.2007.).

“Car” duguje “Alki” za isporučenu tobu po rn. 329, 5.000,00 kn (dospjeće 1.10.2005.).

“Alka” sastavlja prijedlog višestruke kompenzacije na svotu od 5.000,00 kni dostavlja ga svim sudionicima na potpis.

PRIJEDLOG ZA VIŠESTRANU KOMPENZACIJU br. 32/07. na dan 20.10.2007.	
1. Alka d.d. Zagreb, Putić 7 duguje: Ban d.d. Zagreb, Po kratkoročnom kreditu (dio) Alka d.d. MP i potpis	= 5.000,00 kn
2. Ban d.d. Sisak, Tomislavova 32, duguje: Car d.o.o., Zagreb, Matoševa 2, po računu 050/2007 (dio) Ban d.d. MP i potpis	= 5.000,00 kn
3. Car d.o.o. Zagreb, Matoševa 2 duguje: Alka d.d., Zagreb, Putić 7, po računu 329 Car d.o.o. MP i potpis	= 5.000,00 kn
Sudionici u kompenzaciji ovjeravaju ovaj prijedlog svojim pečatom I potpisom čime preuzimaju međusobna dugovanja i potraživanja.	

Knjiženje u "Alka" d.o.o.

120- Potraživanja od kupaca („Car“ d.o.o.)

S _o 5.000,00	5.000,00
	Na temelju kompnenzacije

213- Obveze za krat. zajam („Ban“ d.d.)

5.000,00	5.000,00 S _o
Na temelju kompenzacije	

Izvor: Časopis RriF, br. 10/2007.